

FILOZOFSKI FAKULTET NIKŠIĆ

METODIKA NASTAVE SOCIOLOGIJE

5. PREDAVANJE (str. 32-37)

NOVEMBAR 2020

Prof. dr Slavka Gvozdenović

5. CILJEVI VASPITANJA I NASTAVA SOCIOLOGIJE

5.1. UVODNA RAZMATRANJA (IZMEĐU NORME I STVARNOSTI)

„... vaspitanje kao takvo nema ciljeva. Samo pojedinci, roditelji i nastavnici, itd. imaju ciljeve, ali ne i jedna apstraktna ideja kao što je to vaspitanje.”

Džon Džui: *Vaspitanje i demokratija*

- **Cilj** se može odrediti kao poželjni i **očekivani ishod** (rezultat, efekat, posljedica, učinak) određene djelatnosti.
- **Cilj** označava određeno stanje koje treba postići, **namjeru da se postigne željeni efekat** i pravac prema kome je usmjerena jedna djelatnost.
- **Ciljevi vaspitanja** treba da budu osnova za utvrđivanje efekata vaspitanja. (FON, s.58)

Na osnovu kojih efekata možemo mjeriti validnost postavljenih ciljeva i stepen napredovanja u odnosu na dosadašnje stanje? (FON, str.59)

- **Uopštene i neprecizne formulacije** ciljeva mogu se tumačiti na različite načine i dobiti sasvim suprotna značenja.
- **Ciljevi su izraz interakcije poželjnog i mogućeg, apstraktnog i konkretnog, idealnog i realnog**, pri čemu u formulaciji samog cilja dominira jedna od suprotstavljenih tendencija.
- **Slabe tačke planiranih promjena manifestuju se u procesu njihove realizacije...60.FON**
Egzistencijalna dimenzija vaspitanja i obrazovanja
- **POVEZIVANJE OBRAZOVNE TEORIJE SA PRAKSOM OBRAZOVANJA**

5.2. LIČNOST I ZAJEDNICA (INTERESI DRUŠTVA I/ILI POJEDINCA)

- **interesi društva** – u središtu vaspitanja je *pojedinač kao socijalno biće*
- **interesi pojedinca** – *razvoj ličnosti kao osobene individualnosti* (skladni razvoj svih snaga ličnosti)
- ***Ciljevi vaspitanja se uvijek odnose na ličnost i zajednicu, na osposobljavanje ličnosti za život u zajednici***
- ***Ličnost je uvijek u središtu vaspitanja, bilo da je riječ o preferiranju njene individualne ili socijalne komponente, odnosno duhovnog ili funkcionalnog vaspitanja.***

5.3. Redefinisanje ciljeva obrazovanja i nastave

Cilj nastave:

ostvarivanje vaspitanja i obrazovanja kao krajnjeg rezultata

- **Knjiga promjena (2001);**
- **Zakoni iz oblasti vaspitanja i obrazovanja (2002)**
 - ciljevi na nivou obrazovnog sistema
- **Osnove za obnovu nastavnih planova i programa (2003)** – okvir za izradu novih nastavnih planova i programa (utvrđivanje zjedničkih ciljeva...)
- **Osnove po nivoima obrazovanja**
- **Uputstva za rad predmetnih komisija**
- **Izrada novih nastavnih planova i predmetnih programa**
(pomjeranje planiranja sa nastavno-lekcijskog na ciljno i procesno-razvojno, odnosno pomjeranje akcenta sa nastave usmjerene na sadržaje na nastavu usmjerenu na ciljeve i ishode obrazovanja)

Ciljevi obrazovnih programa

- Osnovne kategorije ciljeva pri definisanju sadržaja, standarda znanja i operativnih ciljeva:
 - Informativni (kognitivni, saznavni, materijalni, obrazovni) sticanje znanja
 - Formativni (funkcionalni, psihomotorni, operativni) razvijanje vještina, navika i sposobnosti.
 - Socijalizacijski (vaspitni, društveni)... formiranje i razvijanje stavova, interesovanja, motiva i oblika ponašanja.
- **Opšti i operativni ciljevi u novim predmetnim programima za gimnaziju!**
- **Iz opštih ciljeva proizilaze operativni ciljevi!**
- **Operativni ciljevi su usmjereni na učenike i čine osnovu za definisanje standarda znanja!**

- U skladu sa postavljenim ciljevima nastavnik bira sadržaje i planira metode za njihovu realizaciju.
- *Spoj ova tri ključna elementa (cilj, sadržaj i metod rada) definiše aktivnosti učenika u nastavi i istovremeno nam daje odgovor na centralna pitanja: šta učenici rade... i zašto to rade, tj. šta je rezultat te aktivnosti.*
- **Ishodi definišu znanja, sposobnosti, stavove, vještine i vrijednosti koje učenik treba da posjeduje, omogućavaju praćenje i vrednovanje obrazovnog procesa.**
- **Kvalitet obrazovanja - kvalitet ŽIVOTA**
 - potrebe i mogućnosti
- **Znanje se umnožava ako se dijeli sa drugima**
- ***Zloupotreba dobrog je najgora***

OPŠTI CILJEVI NASTAVE SOCIOLOGIJE U NASTAVNOM PROGRAMU ZA GIMNAZIJU

Nastava sociologije, prema *programu za gimnaziju* (iz 2005), omogućuje učeniku:

- *„usvajanje znanja o osnovnim sociološkim pojmovima i njihova upotreba pri razumijevanju i objašnjenju društvenih pojava;*
- *usvajanje znanja o osnovnim i metodološkim postupcima sociologije i njihovu upotrebu;*
- *razvija sposobnost za kritičko vrednovanje društvenih pojava u privatnom, radnom i društvenom okruženju;*
- *doprinosi cjelovitom razvoju ličnosti, razumijevanju samog sebe, pozitivnoj identifikaciji i razvoju odgovornosti;*
- *razumijevanju čovjeka kao stvaralačkog, djelatnog bića, čovjeka kao specifičnog totaliteta;*
- *razvijanje pozitivnog odnosa prema načelima demokratije, pluralizma, pravde, ekologije, socijalne komunikacije, slobode, svijesti o kulturnim razlikama;*
- *razvijanju komunikativnih sposobnosti, tolerancije i odgovornosti prema drugom, afirmaciju kulturnog argumentovanog dijaloga;...*
- *sposobnost za razumijevanje cjeline društvenog života...*
- *sposobnost integracije u socijalni život, radne, lokalne sredine, ...*
- *sposobnost povezivanja sociološkog znanja s drugim naučnim područjima;*
- *razvija sposobnost za otklanjanje društvenih predrasuda,...*
- *osposobljavanje za samostalan rad i permanentno obrazovanje."*

Blumova taksonomija

- Tri područja: ***kognitivno, afektivno i psihomotorno***.
- U okviru ***kognitivnog područja*** razlikuje šest kategorija, odnosno nivoa saznajnih procesa: znanje, shvatanje, primjena, analiza, sinteza, evaluacija.
- ***Afektivno područje*** dijeli na pet kategorija: primanje, reagovanje, usvajanje vrijednosti i stavova, sistematizacija, karakterizacija ličnosti;
- U okviru ***psihomotornog područja*** razlikuje četiri kategorije: imitacija, manipulacija, precizacija, naturalizacija.
- Blum, takođe, podsjeća da **samo jasno određivanje ciljeva može omogućiti da se školski rad odvija po unaprijed utvrđenom planu.**

Blumova taksonomija – revidirana verzija

